biblioteca școlarului

PETRE DULFU

ISPRĂVILE LUI PĂCALĂ

Litera Internațional

biblioteca școlarului

Petre
DULFU

ISPRĂVILE LUI PĂCALĂ

Litera
INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

TABEL CRONOLOGIC

1856 10 martie *În comuna Tohat, judeţul Sălaj, într-o familie de intelectuali, se naşte Petre Dulfu. Mama, Gafia Bran, fiică şi soră de preot, îi cultivă inspirat din primii ani ai vieţii dragostea fierbinte pentru poveşti şi basme. Tatăl său, Chifor Dulf, era un militant activ pentru drepturile românilor aflaţi sub chinuitorul jug al stăpânirii austro-ungare.*

1864–1871 Urmează clasele primare şi cele 6 clase ale învăţământului secundar, la Baia Mare, în limba maghiară, obligatorie pe atunci în toate instituţiile de învăţământ din Transilvania şi, cu tot handicapul reprezentat de studiul într-o limbă complet străină, se dovedeşte un elev excepţional, la finele fiecărui an de studii obţinând premiul I. În clasa a IV-a de liceu a reuşit apropierea pentru prima oară de literatura română. Devenit membru al societăţii de lectură, înfiinţată de elevii români ai liceului, citeşte, între altele, remarcabilele Doine *şi* Lăcrimioare *de „acel rege-al poeziei„ (M. Eminescu) Vasile Alecsandri; sub impulsul acestor lecturi scrie primele versuri.*

1872–1875 Urmează cursurile liceale la Baia Mare, în foaia matricolă fiind consemnată în dreptul numelui său caracterizarea „excepţional cu laude şi sârguincios“. Tot în 1872 începe să colaboreze la revista şapirografiată a liceului, pe care, în cele din urmă, aproape că o redactează singur. Adevăratul debut are loc în paginile revistei „Familia“, condusă de Iosif Vulcan, la opt ani după ce tot în această publicaţie debutase Mihai Eminescu. În această perioadă publică versuri patriotice ocazionale şi o serie de poezii romanţioase, erotice într-o serie de reviste româneşti („Şezătoarea“, „Amicul familiei“, „Cărţile săteanului român“) şi continuă totodată colaborarea la cunoscuta revistă din Oradea „Familia“.

1876 4 iunie *Absolveşte cursurile liceale la Cluj, unde a urmat, tot în limba maghiară, ultimele două clase. „Testimoniul de maturitate“ cu numărul 65, aflat în păstrarea familiei, atestă, nici vorbă, mai mult*

decât o pregătire excelentă, pilduitoare în adevăr, dacă nu una de excepţie absolut la toate materiile de studiu.

1876 Îşi începe studiile la Universitatea din Cluj. Preocupat de starea de atunci şi de oricând a literaturii române, dar având temeinice cunoştinţe în domeniul respectiv al literaturii universale, cunoscător sigur al câtorva limbi străine, devine studentul preferat al profesorului Grigore Silaşi, care-l recomandă călduros, într-o scrisoare, lui Vasile Alecsandri.

1878–1880 Student fiind, Petre Dulfu realizează traducerea, pentru prima oară în limba română, a capodoperelor dramaturgiei greceşti antice, Ifigenia în Aulida şi Ifigenia în Taurida, de Euripide. Spirit critic şi autocritic, poetul se declară nemulţumit de valoarea traducerilor — deşi acestea fuseseră publicate în revista „Amicul familiei" şi editate în broşuri în 1880 la Gherla, care s-au epuizat: „... În această primă încercare de traducere am găsit pe urmă multe scăderi atât din punctul de vedere al interpretării textului original, cât şi în ce priveşte limba şi versificaţia românească...". Aceste traduceri evident au fost ulterior perfecţionate, cunoscând mai multe ediţii şi o largă circulaţie în epocă, dată fiind şi condiţia lor cultural-artistică.

1881 Nereuşind să obţină o bursă de studii în străinătate, la 10 iunie îşi susţine doctoratul la Cluj, cu lucrarea Alecsandri Vazul müködese a román terén (Activitatea lui Vasile Alecsandri în literatura română). Dincolo de curajul de a realiza o teză despre un autor român în acei ani de înăsprire a absolutismului austro-ungar, lucrarea a avut darul de a face cunoscută în rândurile cititorilor de limba maghiară nu doar personalitatea şi opera lui Alecsandri, ci şi a contextului literar românesc. Cu o intuiţie extraordinară, dar şi în baza studiului aprofundat al literaturii române, Petre Dulfu notează în teza sa: „Naţiunea română în momentul de faţă trăieşte perioada de înflorire a creaţiei poetice... Creaţia poetică română de până acum atinge punctul culminant cu opera lui V. Alecsandri. Cu aceasta nu vreau să spun că prin Alecsandri creaţia poetică a naţiunii române şi-a atins apogeul. Ea se află departe de punctul culminant al înfloririi sale, dar Alecsandri a

trasat deja şi a pregătit bine drumul spre culmi şi, tocmai pentru aceasta, opera lui care oglindeşte înaintarea spirituală şi starea de dezvoltare culturală a naţiunii române merită atenţia nu numai a naţiunii române, ci a oricărei naţiuni". La sfârşitul tezei sunt cuprinse şi traducerile efectuate în limba maghiară a douăsprezece poeme de bardul de la Mirceşti Vasile Alecsandri.

1881 Octombrie *Este numit profesor de pedagogie la Şcoala Normală „Carol I" din Bucureşti, unde funcţionează doar pentru o foarte scurtă perioadă de timp, deoarece este stăruitor rugat să preia conducerea Şcolii Normale din Turnu-Severin.*

1881–1882 Noiembrie *Este profesor şi director la Şcoala Normală din Turnu-Severin, instituţie ce urma să se desfiinţeze la finele anului şcolar.*

1882–1887 Revenit la Bucureşti, la solicitarea profesorului şi pedagogului Barbu Constantinescu, îşi desfăşoară activitatea de profesor de filosofie la Azilul „Elena Doamna" şi la „Şcoala Normală a Societăţii pentru învăţătura poporului român. În această perioadă îi cunoaşte pe Ioan Slavici, şi el profesor la Şcoala Normală, pe Eminescu, Vlahuţă, Hasdeu şi alte mari personalităţi ale culturii româneşti.

1884 La 5 mai*, prin plecarea la Sibiu a lui Slavici, la conducerea revistei „Tribuna", a primit şi postul de profesor suplinitor la catedra de limba română a aceleiaşi Şcoli Normale. În toată această perioadă publică în revistele de pedagogie ale vremii — „Educatorul", „Lumina pentru toţi", „Revista pedagogică" — o serie de articole necesare pentru evoluţia spiritului, articole în care îşi expune opiniile privitoare la rolul învăţătorilor, considerându-i adevăraţi apărători ai ordinii şi păcii sociale, mesageri ai civilizaţiei şi culturii în satele şi oraşele româneşti.*

Editează ca autor sau în colaborare cu alţii diverse manuale şcolare.

1886 Se căsătoreşte cu Elena Mateescu, cu care a avut patru copii, unul botezat în tradiţia ardelenească tot cu numele tatălui, Petre. Viaţa alături de soţia sa s-a dovedit benefică pentru scriitor, aceasta încurajându-l cu căldură să-şi dedice viaţa scrisului, după cum mărturisea însuşi Petre Dulfu într-o autobiografie manuscrisă aflată în arhiva familiei.

1897 Publică povestea în versuri Prinţesa fermecată.

1889 Atras de genul dramatic, publică, la îndemnul lui Slavici, în revista „Tribuna“, piesa într-un act intitulată Ceartă pentru nimica. *Asemeni altor încercări dramatice, şi aceasta are indubitabil mai mult poate o valoare eminamente moralizatoare decât una propriu-zis literară, dacă e să spunem lucrurilor pe nume.*

1890 Publică cursul Etica.

1891 Publică cursul Estetica*, destinat elevilor şcolilor normale, în care expune o seamă de idei interesante şi originale cu privire la rolul primordial al educaţiei estetice, al artelor frumoase şi scrisului în viaţa de zi cu zi.*

1891 20 februarie, obţine certificatul de cetăţenie română.

1893 La 4 iunie, prin Ordinul nr. 4739 al Ministrului Instrucţiunii Publice obţine numirea definitivă la Azilul „Elena Doamna“ şi „Şcoala Superioară Normală“.

1894 Apare cartea care l-a consacrat în literatura română, Isprăvile lui Păcală*, transpunere în versuri a povestirilor şi snoavelor din literatura populară. Cartea a fost reeditată de nenumărate ori de-a lungul timpului.*

1896 Publică Legenda Ţiganilor*, cu subtitlul* Din popor pentru popor.

1902 Apare studiul Foloasele învăţăturii *care însumează opiniile şi cercetările sale în legătură cu procesul de instrucţie, menirea dascălilor etc.*

Apare în această perioadă, nespecificându-se anul publicării, Din lumea satelor. Alegere de strigături, de cântece glumeţe şi de snoave. *Cuprinde:* Drăcuşorii, Coţofana, Nărav rău.

1903 Traducerile sale din Euripide au fost distinse cu premiul „Adamachi“ al Academiei, recunoscându-i-se de către N. Quintescu, un mare specialist în literatură antică, în Raportul de premiere, erudiţia şi realul talent literar.

1909 Sub titlul Snoave*, apare o culegere de snoave versificate care cuprinde:* Norocul, Privighetoarea, Negrilă, Coţofana, Drăcuşorii.

1910 Sub titlul Cântece şi poveşti*, publică un volum selectiv cu creaţii apărute anterior.*

1913 Ca orice ardelean, visa să înfăptuiască neîndoielnic epopeea poporului român, astfel că, în urma unei munci inspirate şi susţinute, publică Gruia lui Novac*, o epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale românilor.*

1917 În timpul războiului a lucrat la Iaşi la Cenzura Poştei. În acest oraş Dulfu pierde, în urma îmbolnăvirii, pe una dintre fetiţele sale.

1918 Unirea Transilvaniei cu patria mamă marchează prima abatere de la disciplina de fier pe care o propovăduia şi demonstra la catedră. Vădit emoţionat, cu lacrimi în ochi, dascălul i-a anunţat pe elevi că nu mai poate continua lecţia şi, abătându-se de la program, le-a vorbit despre însemnătatea momentului istoric de neuitat cu o căldură extraordinară. Printre elevii aflaţi atunci în clasă în acea zi de 1 Decembrie se număra fireşte şi fiul său, Petre.

1919 Publică Povestea lui Făt-Frumos*, dar, continuându-şi preocupările legate de destinul învăţătorilor, editează în acest an şi* Visuri împlinite*, volum de versuri care le este dedicat.*

1920 În spiritul preocupărilor sale de pedagog, alcătuieşte şi publică Faptă şi răsplată*, o culegere de „povestiri pentru copii şi pentru popor“, cu caracter moralizator.*

1921 Se retrage din rândul corpului profesoral al Şcolii Normale de pe lângă Azilul „Elena Doamna“, întrucât, nerefăcut deplin de pe urma morţii fiicei sale, nu mai putea să aibă zi de zi în faţă pe copilele care-i aminteau vrând-nevrând de pierderea dureroasă suferită.

1923 Publică povestirea Ion Săracul *şi un volum de poveşti, unele apărute anterior, sub titlul* Odinioară.

1924 Revine la pasiunea sa pentru creaţia dramatică, publicând o „comedie poporană, cu cântece, în patru acte“, intitulată Păcală argat*, în fapt o transpunere pentru scenă a câtorva isprăvi ale personajului său favorit.*

1925 Publică noi povestiri cu caracter etico-civic şi educativ, moralizator în definitiv, reunite sub titlul comun Răzbunarea Lenuţei.

1926 Scoate de sub lumina tiparului o fermecătoare poveste în versuri, intitulată Zâna Florilor.

1931 Apar două poveşti, Povestea unui orfan *şi* Povestea României Mari.

1939 În pofida vârstei înaintate — avea 83 de ani! — se dovedeşte acelaşi suflet sensibil, apropiat de copii, cărora le oferă o ultimă şi foarte frumoasă poveste în versuri, Cei doi Feţi-Logofeţi cu părul de aur.

1953 În ultima zi a lunii octombrie părăseşte această lume, intrând în nemurire cu aceeaşi discreţie şi decenţă cu care a trăit vreme de aproape un secol. Uitat practic de critica şi istoria literară, în care găsim arar scurte referiri la creaţia şi personalitatea sa, Petre Dulfu va rămâne pururi iubit de cititorii pe care i-a încântat cu poveştile sale.

Cristiana CRĂCIUN